

Το ρήμα και η λειτουργία του

A. τα ρηματικά πρόσωπα

A' ενικό	• Προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια, ζωηρότητα, ενδιαφέρον στο λόγο, αφού η αφήγηση εμπεριέχει το στοιχείο της προσωπικής μαρτυρίας. • Ο λόγος εκφράζει προσωπικές, υποκειμενικές εκτιμήσεις, αφού τα πράγματα προσεγγίζονται μέσα από μια εσωτερική οπτική γωνία και λειτουργεί το προσωπικό φίλτρο του πομπού. • Προσδίδει στο κείμενο προσωπικό εξομολογητικό τόνο. • Προκαλεί συγκινησιακή φόρτιση στο δέκτη, αφού παρακολουθεί και βιώνει προσωπικά βιώματα του πομπού. • Τονίζεται το «εγώ» του πομπού και ενδεχομένως υποδηλώνει ή δηλώνει με σαφήνεια-όταν γίνεται συνεχής χρήση-εγωκεντρισμό και εγωπάθεια, πιθανόν και στα όρια της αλαζονείας, π.χ. στον πολιτικό λόγο που κινείται στα όρια της προπαγάνδας (λόγοι του Χίτλερ).
A' πληθυντικό	• Ο συγγραφέας εκφράζει ένα σύνολο ατόμων, στο οποίο εντάσσει και τον εαυτό του • Δημιουργείται μια αίσθηση οικειότητας (αμεσότητα) ανάμεσα στον πομπό και στο δέκτη. • Αποδίδει συλλογική ευθύνη / παρουσιάζεται η καθολικότητα ενός φαινομένου και τονίζεται η ανάγκη για δραστηριοποίηση των αρμόδιων φορέων. • Μπορεί να τους πείσει πιο εύκολα, αφού εντάσσει και τον εαυτό του στα μέτραπροτάσεις που παρουσιάζει
B' ενικό / B' πληθυντικό	• Προσδίδει αμεσότητα και οικειότητα στο λόγο, αφού ο πομπός δημιουργεί έναν τεχνητό αγωγό επικοινωνίας με τον ή τους δέκτες του. Απευθύνεται άμεσα σ' αυτούς, είναι σαν να συνομιλεί μαζί τους και έτσι πετυχαίνει να τους καταστήσει συμμετόχους στην προβληματική που αναπτύσσει, περνώντας τους με τον πιο άμεσο τρόπο το μήνυμά του.

	• Προσδίδει διαλογικό χαρακτήρα στο λόγο. • Συνήθως σχετίζεται με προτρεπτικό ύφος • Το ύφος και ο λόγος αποκτούν θεατρικότητα, και παραστατικότητα.
Γ' ενικό/ πληθυντικό	• Προσδίδει αντικειμενικότητα, αμεροληψία, ουδετερότητα, αφού οι επισημάνσεις του πομπού φαίνονται αναμφισβήτητες και γενικώς αποδεκτές. • Αποστασιοποιεί το συγγραφέα από τη συμμετοχή και τον καθιστά αντικειμενικό παρατηρητή. • Καθιστά το μήνυμα γενικόλογό και του προσδίδει καθολικό κύρος για αυτό χρησιμοποιείται για γενίκευση σκεπτικού, προκειμένου να προκύψουν συμπεράσματα με ευρύτερη ισχύ και αποδοχή

Β.Ενεργητική/ Παθητική σύνταξη

Ενεργητική σύνταξη	Παθητική σύνταξη
• Τονίζεται το υποκείμενο/ ο δράστης της ενέργειας. • Προσδίδει στο κείμενο οικείο και προσωπικό ύφος.	• Τονίζεται η ενέργεια/ πράξη και τα αποτελέσματά της. • Προσδίδει στο κείμενο αντικειμενικότητα και ένα πιο επίσημο, ουδέτερο ύφος. • Είναι συχνή στον επιστημονικό λόγο.

Γ.Εγκλίσεις και τροπικότητες

Εγκλίσεις

<u>Οριστική</u>	<u>Υποτακτική</u>	<u>Προστακτική</u>
Δηλώνει • Το πραγματικό και βέβαιο, π.χ. «Κάνει ζέστη σήμερα.». Μπορεί όμως να δηλώνει και: • Το πιθανό, π.χ. «Θα πέρασε από το σπίτι σου αλλά δε θα σε βρήκε». • Το δυνατό, π.χ. «Θα έκανα τα πάντα για να σε κερδίσω.».	Δηλώνει • Επιθυμία, π.χ. «Ας είμαστε καλά.». • Ενδεχόμενο, π.χ. «Αν διαβάσω θα περάσω στη σχολή που θέλω.». - Αλλά και: • Προτροπή, π.χ. «Ας φύγουμε τώρα γιατί αργήσαμε.». • Παραχώρηση, π.χ. «Ας έρθει και ο φίλος σου μαζί.».	• Προσταγή (Φύγε!). • Προτροπή (Φύγε λίγο και εσύ να ξεκουραστείς.). • Παράκληση και ειδικότερα άμεση παράκληση (Φύγε, σε παρακαλώ.). • Ευχή (Πήγαινε, παιδί μου, στο καλό!). • Έντονη ενέργεια (Λέγε-λέγε, με έπεισες.)

• Ευχή (ευχετική οριστική), π.χ. «Μακάρι να μην τον άκουγα.». • Παράκληση, π.χ. «Δεν έρχεσαι αύριο μαζί μου στο σπίτι;»	• Ευχή, π.χ. «Ας έχει την Παναγιά κοντά του!». · Το δυνατό, π.χ. «Στο σπίτι να δεις καβγάς που έγινε!». • Απορία, π.χ. «Να πέτυχα άραγε στις εξετάσεις;». • Πιθανό, π.χ. «Έρθει δεν έρθει, εγώ θα πάω.». • Προσταγή ή απαγόρευση, π.χ. «Μην ξανάρθεις σπίτι».	
--	--	--

Τροπικότητες

<u>Επιστημική τροπικότητα</u>	<u>Δεοντική τροπικότητα</u>
Η επιστημική τροπικότητα καλύπτει ένα φάσμα σημασιών σχετικών με τη βεβαιότητα του ομιλητή γι' αυτό που λέει, που στο ένα του άκρο βρίσκεται η υπόθεση και στο άλλο η ρητά δηλωμένη βεβαιότητα. Ορισμένες από αυτές τις σημασίες είναι οι εξής: ☐ Υπόθεση ☐ Δυνατότητα ☐ Πιθανότητα ☐ Βεβαιότητα : ο συγγραφέας παρουσιάζεται απόλυτος για όσα λέει .	-Η δεοντική τροπικότητα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα σημασιών σχετικών με την προσδοκία πραγματοποίησης αυτών που λέει ο ομιλητής, που στο ένα άκρο του βρίσκεται η απλή επιθυμία και στο άλλο η υποχρέωση. Ορισμένες από αυτές τις σημασίες είναι οι εξής: ☐ Επιθυμία ☐ Ευχή ☐ Πρόθεση ☐ Υποχρέωση : σχετίζεται με προτρεπτικό ύφος.

Δ.Χρόνοι του ρήματος

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ (ΚΑΙ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ)
Δίνει επικαιρικό χαρακτήρα στο κείμενο ή δηλώνει μια γενική αλήθεια, κάτι που επαναλαμβάνεται.	Δηλώνει μια πρόβλεψη που θεωρείται σίγουρο, κάτι αναμενόμενο να συμβεί,έναν στόχο μια επιδίωξη	Δηλώνει κάτι που βρισκόταν σε εξέλιξη ή επαναλαμβανότν στο παρελθόν. Τονίζει την διάρκεια των γεγονότων.	Δηλώνει κάτι που ολοκληρώθηκε στο παρελθόν.

Ε. Ονοματοποίηση

Ρηματικά σύνολα	Ονοματικά σύνολα
-Δηλώνεται μια ενέργεια, ένα συγκεκριμένο γεγονός. -Προσδίδει μεγαλύτερη αμεσότητα. - Συνηθίζεται σε επικοινωνιακές περιστάσεις της καθημερινότητας.	- Δηλώνεται μια αφηρημένη και σύνθετη έννοια. - Προσδίδει επισημότητα και ένα πιο αντικειμενικό και απρόσωπο ύφος. - Συνηθίζεται σε επιστημονικά κείμενα και δοκίμια.